

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты IX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
IX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың IX Халықаралық ғылыми конференциясы = IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014».
– Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр.
(қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университеті, 2014

ҚЫТАЙДЫҢ ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ МҮДДЕСІ

Тайбасарова Арайлым Булатовна

t_arailym@mai.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, Аймақтану мамандығының студенті

Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – Қ.Ғ.Даркенов

1991 жылы Орталық Азия мемлекеттерінің КСРО құрамынан шығып, өз тәуелсіздігін алған сәттен бастап, әлемдік ұлы державалар Орталық Азия аймағын өздерінің стратегиялық мүддесін жүзеге асыратын басты объект ретінде қабылдай бастады. Солардың бірі – Қытай Халық Республикасы. Бүгінгі таңда ҚХР – үлкен экономикалық ресурсқа ие, әлемдік ұлы держава болып табылады. Бұған басты дәлел, ҚХР-ның ЖІӨ-і әлем мемлекеттері бойынша екінші орында болуы, сонымен қатар экономикалық тұрақтылығы және жалпы Қытайдың әлемдік экономикалық, саяси процестерінің дамуында зор үлесінің болуында. Қазіргі кезеңде ҚХР-сы әлемде экспорт шығару бойынша бірінші орында, ҚХР-ның тауарлары әлемнің түгел дерлік мемлекеттерінің рыноктарында көп таралғаны бәрімізге мәлім [1,2]. Бірақ бұл экономикалық экспансияны жүзеге асыруда Қытай өзіне саяси және экономикалық аймақты қажет етеді. Бүгінгі - ХХІ ғасырда Орталық Азия аймағы әлем назарын өзіне аударуда, бұл аймаққа деген қызуғышылық күнен-күнге артуда. Осыған орай, Орта Азия аймағы Қытай үшін өз мүдделерін жүзеге асыратын бірден-бір аймақ болып табылады. З.Бжезинский айтқандай: «Орта Азия аймағы Қытайдың әлемдік держава болуындағы ең маңызды объект болып табылады». Ал Чжао Хуашеннің (Орта Азия мен Ресей аймақтарын халықаралық зерттеулер бойынша Шанхай институтының төрағасы) пікірі бойынша – Орта Азия аймағы Қытай үшін тұрақты стратегиялық тыл, геосаяси және жаһандық саясаттағы ең маңызды аспект ретінде танылады [3].

Бүгінгі таңда, Қытай Халық Республикасының Орталық Азияда жүргізген саясатының негізгі үш кезеңі бар, нақтырақ айтсақ:

- 1992 – 1995 жылдар;
- 1996 – 2001 жылдар;
- 2001 – қазіргі уақытқа дейін.

➤ **Бірінші кезең:** 1992 – 1995 жылдар аралығы. Бұл кезең Қытайдың Орталық Азия мемлекеттерімен дипломатиялық бейбіт қатынастар орнатуымен, жаңа аймақтық құрылымды танумен, аймақтық қауіпсіздік мәселелерін қарастырумен сипатталады.

➤ **Екінші кезең:** 1996 – 2001 жылдар аралығы. Қытай мен Орталық Азия мемлекеттерінің арасында өзара сауда байланысы орнатылумен, экономикалық механизмдер мен институттардың тұрғызылуымен сипатталады.

➤ **Үшінші кезең:** 2001 – қазіргі уақытқа дейін. Қытайдың қарқынды әрекет жасау кезеңі болып табылады. Орталық Азия аймағындағы өз ықпалының арттыруымен сипатталатын кезең [4].

Қытайдың Орта Азияны өз стратегиялық мүдделерін жүзеге асырушы аймақ ретінде санай бастауы, бұл аймақтағы бірқатар мемлекеттердің өз егемендігін алуынан басталды. Егер, 1991 жылға дейін Қытай тек бір ғана КСРО-мен шекаралас мемлекет болса, 1991 жылдан бастап КСРО-ның ыдырауы нәтижесінде Қытай бірнеше мемлекеттермен шекаралас (Қазақстан, Тәжікстан, Қырғызстан) бола бастады. Бұл жерде сол кезеңде жаңа тәуелсіздіні алған мемлекеттердің көптеген шешілмеген саяси, сырқы және ішкі мәселелерінің болуын атап кету маңызды. Сондықтан бұл тұрақсыздық Қытайдың Орта Азия мемлекеттерінің аймақта экономикасына кіруіне үлкен мүмкіндік берді [5]. Аблат Хожаевтің айтуы бойынша – Орталық Азиядағы тәуелсіз мемлекеттердің пайда болуы Қытай үшін зор мүмкіндік болды, себебі бұл аймақ Қытай үшін өз тауарларын өткізетін еркін сауда аймағы мен бірден бір шикізат көзіне айналды. Міне, дәл осы жағдайдың негізінде, бүгінгі таңда

Орталық Азияның бес мемлекетінде де ҚХР-ның әсері орасан зор [6]. Егер әр мемлекетті жеке қарастыратын болсақ:

1.*Қазақстан.* Бүгінгі таңда мемлекетіміздің сыртқы және ішкі саясатында Қытайдың алатын орны орасан зор. Бұған көптеген дәлелдерді келтіруге болады. Мысалы, «Батыс Еуропа – Батыс Қытай» - халықаралық трансқұрлықтық дәліздің Қазақстан территориясы арқылы өтуі. Бұл трансқұрлықтық дәліздің жалпы ұзындығы 8445 км құраса, еліміздің территориясындағы жалпы ұзындығы – 2787 км-ге тең. Ал бұл фактордың өзі Қытай тауарларының арттыратын трансқұрлықтық дәліз екеудігін көрсетеді [7].

Орталық Азия мемлекеттері Қытай үшін арзан шикізат алудың бірден бір жолы болып табылады. Мысалы, Қазақстан Республикасының Қытайға шикізат экспортының құрылымы келесідей сипатта көрінеді: 53% — шикі мұнай өнімдері, 8% — жез, хром, кен мен темір қосылымы және т.б. [8]. Сонымен қатар, мемлекетіміздің шикізат өндіру саласында да Қытайдың әсері айқын көрінеді. Мысалы, 2009 жылдың қыркүйек айында Қытай мемлекеттік қор - China Investment Corp Қазақстандағы АО «Разведка Добыча ҚазМұнайГаз»-дың 11% акциясын сатып алды. Дәл сол жылы қытайлық «Sinorec» компаниясы Атыраудағы мұнайды қайта өңдеу зауытының модернизациялау үшін тендер ұтып алды [9]. Сонымен қатар, Қытай АО «Қаражанбасмұнай»-дың, 67% «ПетроҚазақстан» және 50% «МаңғыстауМұнайГаз» (CNPC компаниясы) акцияларына ие [10]. Өзіміз байқап отырғанымыздай, күннен-күнге Қазақстанның мұнай өндіру саласы ҚХР-на тәуелді болуда.

2.*Өзбекстан.* Өзбекстандық «UzDaily.uz» пен Қытайлық «Синьхуа» агенттіктерінің хабарлауы бойынша, 2013 жылы екі мемлекет арасында тауар айналымы \$4 млрд.-тан асты. Ал бұл көрсеткіш 2012 жылмен салыстырғанда 58,3%-ға өсті. Болжам бойынша 2017 жылға қарай екі мемлекет арасындағы тауар айналымы \$5 млрд.-қа дейін жетуі әбден мүмкін. Ал бұл көрсеткіштердің жылдан жылға өсуі – Өзбекстан нарығының қытайлық тауарларға тәуелділігін көрсетеді [11].

Өзбекстанда газқұбыры - «Өзбекстан – Қытай»-дың салынуы, сонымен қатар, 2012 жылдан бастап Өзбекстаннан Қытайға табиғи газды экспорттауы Қытайдың Өзбекстандағы ықпалының артуының бірден бір дәлел болып табылады [12].

3.*Қырғызстан.* Бүгінгі таңда Қытайдың Қырғызстанға деген әсері орасан зор. Қытайлық экономикалық экспансиясы мен инвестициялар көлемі жылдан жылға артуда. Қытайдың басты импорттаушы тауарлары - шикізат көздері болып табылады. Осыған орай, аймақта Қытай инвесторларының қолдауымен көптеген зауыттар тұрғызылуда. Мысалы, Қырғызстанның оңтүстігіндегі «Датка», солтүстікте «Кемин» подстанциялары, «Қытай - Қырғызстан – Өзбекстан» теміржолы салынууда. Ал 2013 жылы Қытайдың Экспорт-импорттық банкі (Эксимбанк) Бішкек ТЭС-ін модернезациялау үшін \$386 млн. ақша бөлінді [13]. Сонымен қатар, 2013 жылы екі мемлекет арасында тауар айналым 1 млрд 328,7 млн долларды құрады, ал бұл көрсеткіш 2012 жылмен салыстырғанда 15%-ға өсті [14].

4.*Түркменстан.* Түркменстан мен Қытай арасындағы қарым-қатынасының және өзара серіктестігінің ең басты жаңалықтарының бірі – 2009 жылы Түркменстаннан Қытайға бағытталған құбыр жолының салынуы болды. Бұл құбыр Түркмен (184,5 км), Қазақстан (1300 км), Өзбекстан (490 км), Қытай (4500 км) мемлекеттері арқылы өтеді [15]. Қытайдың Түркменстандығы басты мүддесі, басқа Орталық Азия мемлекеттері сияқты, шикізат көзі болып табылады. Соңғы жылдары екі мемлекет арасындағы тауар айналымы өте тез өсуде. Егер 1992 жылы жалпы тауар айналым 4,5 миллион АҚШ долларын құраса, 2013 жылы бұл көрсеткіш 10 млн. АҚШ долларын құрады. Сонымен қатар, Қытайдың «Lenovo», «Huawei», «Haier» тауар маркалары Түркменстанда үлкен қолданысқа ие, бұның өзі Түркімен нарығындағы Қытайдың орасан зор ықпалға ие екендігін көрсетеді [16].

5.*Тәжікстан.* Бүгінгі таңда Қытайдың Тәжікстанның саяси-экономикалық дамуына тигізетін ықпалы зор. Қытайдан Тәжікстанға экспортталатын тауарлардың негізгілері: электротехника, машина, жиһаз, техникалық коммуникация тауарлары және т.б. Ал Тәжікстаннан Қытайға өткізілетін тауарлар: алюминий, металл, кокс, қара және түсті металлургия болып табылады. Көріп отырғанымыздай, Қытай үшін Тәжікстан табиғи

ресурстарды импорттаушы мемлекеттердің бірі болып табылады. Тәжікстан Мемстаткомның хабарлауы бойынша, Тәжікстан территориясында 20-дан астам Қытайлық компаниялар жұмыс істейді. 2013 жылы екі мемлекет арасындағы тауар айналымы \$1 млрд. 672 млн.-ды құрады, бұл көрсеткіш 2012 жылмен салыстырғанда 1,1%-ға өсті. Сонымен қатар, 2013 жылы Қытай тауарларының Тәжікстанға импорты \$1 млрд. 586 млн.-ды құрады. Міне, бұл көрсеткіштер Тәжікстанның Қытайға деген тәуелділігін артуын көрсетеді. Тіпті, Р.Рахмановтың айтуы бойынша: «Душанбе Қытай автономиясына айналуға» [17].

Жоғарыда айтылған барлық мысалдар мен сандық көрсеткіштер ҚХР-ның Орталық Азиядағы ықпалының артып жатқандығы мен бұл мемлекеттердің Қытайға деген тәуелділігінің артып жатқанын көрсетеді. Қытай өзінің жүргізген саясаты арқылы Орталық Азияға өзінің әскерін енгізіп, күш қолданбаса да, бүгінгі таңда Орталық Азия аймағын басып алуда. ҚХР Орталық Азия мемлекеттеріне Түркия сияқты «ағасы» ретінде немесе АҚШ сияқты тек «әскери одақ» ретінде қарамайды, ол өзінің экономикалық дамуын – дипломатиялық қару ретінде қолданып, бұл аймақта өз ықпалын орнатула.

Қытай аналитиктерінің пікірі бойынша, бүгінгі таңда, Орталық Азия аймағы үшін АҚШ, Ресей, Еуро Одақ, Қытай сияқты бірқатар мемлекеттер арасында бәсекелестік байқалады. Осыған орай ҚХР-касының ұстанатын саясатының негізгі 3 бағыты байқалады:

- *Білім беру саясаты.* Соңғы жылдары Орталық Азия мемлекеттерінің Қытайда білім алып жатқан студенттерінің саны артуда. Ал ҚХР-сы тарапынан Орталық Азия мемлекеттерінің студенттері үшін қолайлы жағдай жасалуда. Мысалы, Үрімшіде орналасқан Синьцзяндық педагогикалық университеті көршілес мемлекеттердің студенттерінің білім алуына бағытталған. Биыл бұл университетте 724 шетелдік студент білім алуда. Қытай университеттерінде білім алып жатқан тек бір Қазақстандық студенттерінің жалпы саны 7500-ден асады.

- *Бизнес.* Қытайдың Орталық Азия мемлекеттерінде өз ықпалының арттыруындағы бірден бір жол – екі мемлекет арасында өзара іскерлік серіктестік орнату болып табылады. Орталық Азия нарығына Қытайдың басты әсер етуші жолының бірі – жыл сайын өткізілетін ЕХРО "Китай - Евразия" көрмесінің өтуі. Бұл көрме Орталық Азия мемлекеттері мен Қытай арасындағы өзара іскерлік серіктестікті, шағын және орта бизнесті дамытумен сипатталады. 2012 жылы қыркүйек айында өткізілген көрмеде ҚХР-ның мемлекеттік кеңесінің премьері Вэнь Цзябао «Қытай – Орталық Азия» атты экономикалық серіктестіктің негізінде Қытайлық кәсіпкерлерді Еуразия аймағында инвестициялар мөлшерін арттыру мен экономикалық қатынастың ары қарай дамуына жаңа платформаларды құруға шақырды.

- *Саяси-экономикалық саясат.* Аймақта өзара тиімді экономикалық қарым-қатынас орнату [18].

Сонымен, Қытай Халық Республикасының Орталық Азиядағы негізгі стратегиялық мүддесі келесі факторлармен сипатталады:

1. ҚХР-сы Орталық Азия аймағын негізгі шикізат көзі ретінде қарастырады. Өзіміз көріп отырғанымыздай, бүгінгі таңда, Қытай Орталық Азия мемлекеттерінен көптеген шикізат ресурстарын импорттайды.

2. ҚХР-сы Орталық Азия аймағын – Қытай тауарларының ең жақын және ең тұрақты нарығы ретінде қарастырады.

3. Орталық Азия – табиғи ресурстар қоры ретінде танылады.

4. Қытай Орталық Азия аймағын Батыс Азия мен Еуропамен байланыстырушы транзиттік жол ретінде қарастырылады.

5. Бұл аймақты басқа ұлы державалардың (АҚШ, Ресей) ықпалын әлсірету және аймақтағы өз позицияларын нығайту.

6. ҚХР-сы Орталық Азия мемлекеттерімен шекаралас болғандықтан (Қытайдың солтүстік-батыс аймағы), Қытайдың жүргізетін геосаясатын айтпаса болмайды. Бұл саясат бойынша: Орталық Азиядағы қауіпсіздік пен тұрақтылықтың болуы – Қытайдың стратегиялық біртұтастығы мен қауіпсіздігіне кепілдік береді.

Сонымен, XX ғасырда КСРО-ның ыдырауы нәтижесінде жаңа геосаяси – Орталық Азия аймағы қалыптаса басталады. Бұл аймақ географиялық орналасуы, құрлықтық аймақ болуы мен байланыс желілерінің, сонымен қатар, аймақтың жалпы экономикалық даму деңгейінің төмен болғанына қарамастан, бүгінгі таңда көптеген әлемдік державалардың назарын өзіне аударуда. Бұған бірнеше себептер бар. Біріншіден, аймақтың географиялық орналасуының қолайлылығы – егер Қытай үшін бұл аймақ Еуропа мен Оңтүстік Азияға шығудың бірден бір жолы болса, Ресей мен АҚШ үшін Азияға шығу кілті болып табылады. Екіншіден, бұл аймақтың табиғи ресурстарға байлығы; жалпы Орталық Азия аймағы әлемдік ресурстар қоры болып табылады. Үшіншіден, Орталық Азия аймағы - әлемдегі геосаяси, геоэкономикалық және геостратегиялық мүдделердің қиылысы болып табылады.

Өзіміз көріп отырғанымыздай, бүгінгі таңда Орталық Азия аймағы ҚХР үшін өте маңызды аймақтардың бірі болып табылады. Сондықтан, қазіргі кезде, Орталық Азия аймағында Қытайдың ықпалы күнен-күнге артуда. Әрине, Қытай тарапынан Орталық Азия мемлекеттеріне берілетін көмектері өте зор, және Орталық Азия мемлекеттерінің экономикасының даму деңгейі Қытайдың көмегімен жүзеге асуда. Бірақ, бұл фактормен қоса, Орталық Азияның Қытайға деген тәуелділігі де бірге артуда. Сондықтан, менің ойымша, Орталық Азия аймағының Қытай ықпалында толық қалмағанша, бұл аймақтың өз потенциалын қолданып, жаңа даму жолына көшуі тиіс. Атап айтқанда, әлемнің басқа да мемлекеттерімен тығыз дипломатиялық байланыс орнату, аймақтың табиғи байлығын өз мүдделеріне қарай пайдалану және жалпы аймақтың мәдени құндылықтарын ескере отырып жаңа даму бағытын қалыптастыру болып табылады.

Қолданылған дереккөздер тізімі

1. Прогнозы для Китая — Архивировано из первоисточника 20 января 2013. Проверено 19 января 2013 - http://prognozoff.ru/prognozy_dolgosrochnye/prognozy_dlya_kitaya
2. <http://www.chinapro.ru/> – Деловой журнал про Китай: новости Китая, экономика Китая. Архивировано из первоисточника 12 октября 2013.
3. Жуков С.В., Резникова О.Б. Центральная Азия в социально-экономических структурах современного мира. М. ИМЭМО. 2001; 18-24 бет.
4. Парамонов В., Строков А., Столповский О. Внешняя политика Китая в Центральной Азии. Журнал «Центральная Азия и Кавказ», Выпуск № 4 / том 13 / 2010.; 74-87 бет.
5. Изимов Р. «Мягкая сила» Китая - на прицеле Центральная Азия; «Regnum» - информационное-агентство; 28 қаңтар 2014 ж. - <http://www.regnum.ru/news/1759411.html>
6. Интересы Китая, России и США в Центральной Азии. «Евразия» - информационно-аналитический портал; 09.07.2013 - 11:00; <http://evrazia.org/article/2321>.
7. <http://www.europe-china.kz/> - "Великий Шёлковый путь. Страницы из истории Шёлкового пути"
8. Қытай мен Қазақстанның байланысы. 24 мамыр 2013 ж. <http://kk.wikipedia.org/wiki/->
9. АО «Разведка Добыча «КазМунайГаз» «Курсив. Kz» - <http://www.kursiv.kz/company/details/pages/AO-Razvedka-Dobycha-KazMunajGaz> 19.03.2014
10. Мангистаумунайгаз. 8 қаңтар 2014 ж. <http://ru.wikipedia.org/wiki>
11. Новости Центральной Азии. Фергана.news—информационное агентство. 17.01.2012; 11:49; <http://www.fergananews.com/central-asia>.
12. «Началось строительство нитки газопровода «Узбекистан-Китай»; newsland - информационное агентство, 25.12.2011; <http://newsland.com/news/detail/id/850766/>.
13. Орлов А. Китай захватывает Киргизию. Газета.ru; 14.12.2013, 13:15; <http://www.gazeta.ru/business/2013/12/14/5803197.shtml>.
14. Товарооборот Кыргызстана и Китая в 2013 году вырос на 15%. kabar.kg., Экономика, 19/02/2013; <http://www.kabar.kg/rus/economics/full/71901>.
15. Китай и Туркменистан расширяют сотрудничество. Вести. Экономика. 04.09.2013 13:52; <http://www.vestifinance.ru/articles/32102>.

16. Парамонов В., Строков А., Столповский О. Аналитика Китай-Дальний Восток. Экономическое присутствие Китая в Туркменистане. 06.08.2009.
<http://www.easttime.ru/analitic/>.
17. Центральная Азия. 03/01/2014 16:01. <http://news.tj/ru/news/>
18. Кузьмина Е.М. Геополитика Центральной Азии. М. «Наука». 2007; Лаумулин М. «Большая Центральная Азия»; 25-34 бет

УДК 323.1(574)

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭТНОСАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР МӘСЕЛЕСІ

Тоғжанова Бақыттыгүл Ералықызы

tom_8994@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, Аймақтану мамандығының студенті

Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – Қ.Ғ.Даркенов

Қазіргі таңда, этносаарлық қатынастар мәселесі дүниежүзі бойынша өзекті рөлді атқарып келеді, оның себебі, әлемде шамамен 200 мемлекетте өмір сүретін 5000 – нан аса этнос пен этностық топтардың болуымен байланысты. Сондықтан да полиэтникалық мемлекеттер үшін бұл мәселе өзекті маңызға ие болып табылады, өйткені қандай қоғам болмасын оның тұрақтылығын сақтайтын этносаралық және дінаралық келісімдер. Соңғы уақыттарда этникалық және діни карама-қайшылықтар мен қақтығыстардың көбейіп кеткеніне куә болып отырмыз.

Осы мәселе барысында, Қазақстан жалпыадамзаттық және демократиялық құндылықтарға бағытталған, жаһандану үрдісіне сәйкес әрекет ете алатын және этносаралық төзімділікті құра алатындай нақты өзінің этноұлттық концепциясын жасай алды деуге болады.

Этноұлттық саясат демократиялық қағидаттарға, этностық топтар мен азаматтарға қатысты болған тарихына, мәдениетіне, тілдеріне негізделген.

Тәуелсіздік алғаннан бергі уақыт аралығындағы Қазақстанның басты жетістігі – әртүрлі этностар мен конфессиялардың өкілдері арасында шиеленіс пен қақтығысқа жол бермей бейбітшілік пен келісімді сақтай алуы. Қазақстанның бұл жетістігін әлемдік қауымдастық елдері әділетті түрде жоғары бағалады. Жаһандану үдерісін, оның қайшылықтары мен қауіп- қатерлерін мемлекеттің объективті бағалау барысы діниаралық және конфессияаралық диалог пен төзімділікті нығайту, дін саласын дамытудағы алдын ала ескерту мен профилактикалық шараларын қабылдауды қамтамасыз етті. Қазақстандағы толеранттылық саяси мәдениеттің нормасы ғана болып қоймай, демократиялық мемлекетті құрудағы негізгі шешуші қағидаттарының бірі болып табылды.

Қазақстан халық Ассамблеясының ХҮІ сессиясында, Қазақстан Республикасының Президенті Н.А. Назарбаев: «... толеранттылық Қазақстан жемісті және сенімді түрде дамуының маңызды факторына айналды. Аталған қағидаттар мемлекетіміздің сыртқы және ішкі саясатының рухын анықтайды», - деп көрсетті.

Ұлттық саясатты құруда біз Қазақстан халқының этникалық құрамын және оның құрылу үрдісін ескере отырып, тарихтан тәлім алып, көз жүгірткеніміз жөн. Осы себепті еліміздің құнды игілігі отындық және шетелдік сарапшылардың мақұлдап кеткен этникалық және діни салалардағы келісім екені айдан анық [1]

Сарапшылардың мәліметі бойынша, қазіргі кезде Қазақ елі 140 этностар мен 17 конфессиялар өкілдерінің туған мекеніне айналғаны атап көрсетіледі. Елдегі этносаралық және конфессияаралық жағдайды сараптаманың нәтижесі бойынша қарағанда оның тірегінің мықтылығын көрсетеді. Конфессия көпшілігінің рухани иерархиясы мен ұлттық элиталары әрекет етуші билік жанына шоғырланған және оның сақталуына деген мүдделігін көрсетеді.